

О. А. Сорочинська,
викладач кафедри зоології, біологічного моніторингу та охорони природи
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
ksena21031977@gmail.com
ORSID: 0000-0003-4823-1089

Методологічні засади підготовки майбутніх учителів біології до природоохоронної роботи з учнями основної школи

У статті уточнено тлумачення поняття "професійна підготовка майбутнього учителя біології".

Обґрунтовано методологічні засади ефективної підготовки майбутніх учителів біології до природоохоронної роботи з учнями основної школи. Розкрито особливості зазначеного процесу, на основі впровадження в освітній процес вищих закладів освіти наукових підходів. Здійснено аналіз системного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, контекстного підходів із позиції підготовки майбутнього вчителя біології.

Ключові слова: професійна підготовка, професійна підготовка майбутнього учителя біології, природоохоронна робота, наукові підходи, системний, особистісно орієнтований, діяльнісний, контекстний підходи.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Розбудова Української держави, перехід її до ринкових відносин, а також гуманізація та демократизація українського суспільства передбачають формування всебічно розвиненої, громадсько-активної, ділової особистості, спроможної до самовизначення та самореалізації. Цей етап історичного розвитку України ставить серйозні вимоги перед вищою школою, яка покликана забезпечувати професійну підготовку таких учителів, які б успішно готували учнів до життя в нових умовах гуманного, демократичного суспільства. Окрім того, екологічна ситуація сьогодення потребує фахівця, здатного не лише інформувати школярів щодо екологічних проблем, а й формувати в них активну життєву позицію зі збереження екологічної рівноваги і примноження природних багатств.

Традиційна система навчання у вищих закладах освіти характеризується багатопредметністю та інформаційним перевантаженням, що зумовлює наявність ряду недоліків цієї системи навчання. Зокрема, вона не спроможна адаптуватися до соціально-економічної ситуації держави та не повною мірою забезпечує підготовку студентів до педагогічної діяльності. Ця система навчання базується на дисциплінарно-авторитарному підході до навчання та не враховує потреби ринку освітніх послуг, які вимагають творчого, індивідуального підходу до навчання, повного розкриття потенціалу особистості [7: 69]. Зазначена система навчання констатує рівень механічного запам'ятовування знань, не відображає рівень поглядів та переконань, самостійності й активності, навичок практичної діяльності.

Отже, сучасний стан підготовки майбутніх учителів потребує кардинальних змін шляхом перегляду змісту підготовки та впровадження спеціального відбору із запровадженням творчих конкурсів під час вступу на педагогічні спеціальності.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Зміст і форми науково-природничої та спеціально-методичної підготовки студентів педагогічних закладів до екологічної, природоохоронної роботи в школі відображені в статтях учених-природознавців та педагогів-методистів М. О. Воїнственського, С. М. Глазачова, Б. Г. Юганзена, В. І. Кузнецової, В. П. Максимової, О. В. Міхеєва, І. Н. Пономарьової, О. М. Сідельковського, В. В. Червонецького.

До науково-методичних робіт із проблеми, що досліджується, належать праці О. С. Сластьоніної, Е. Ю. Шапокене, О. М. Дорошко, В. А. Ковтун, Г. Д. Філатової. Вихідні положення особистісно-орієнтованого навчання як ключової умови формування професійних компетентностей закладено в працях А. А. Андрєєва, Н. М. Бібік, О. В. Бондаревської, В. І. Бондаря, І. Я. Якиманської. У цих змістовних експериментальних дослідженнях розглядалися окремі науково-природничі та спеціально-методичні проблеми підготовки майбутніх учителів до навчально-виховної роботи в школі.

У статті маємо **на меті** довести важливість і ефективність наукових підходів із метою підготовки та професійного зростання майбутніх учителів біології для дієвої та ефективно організованої позакласної еколого-натуралістичної роботи у школі.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На сьогоднішній день у науковій літературі існує велика кількість тлумачень поняття «підготовка майбутніх учителів». У педагогічних енциклопедичних словниках "*професійна підготовка*" визначається як сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей, трудового досвіду і норм поведінки, які забезпечують можливість успішної праці за обраною професією; процес повідомлення учням відповідних знань і вмінь; прищеплення соціальних практичних навичок і вмінь, формування психологічних і моральних якостей особистості, важливих у певній сфері людської діяльності. [4: 380]. Зокрема Л. П. Поліщук під професійною підготовкою майбутніх учителів розуміє цілеспрямований, планомірний і організований процес педагогічних впливів як під час навчання, так і в позаурочний час, унаслідок якого у студентів формуються професійно значущі й особистісні якості, що сприяють опануванню професією і спеціальністю [3: 112-115].

Таким чином, під "*професійною підготовкою майбутнього учителя біології*" ми розуміємо спеціально організований процес набуття професійних знань, умінь і навичок й формування професійних компетенцій, які, своєю чергою сприяють формуванню готовності до майбутньої професійної діяльності.

Керуючись законом України "Про вищу освіту", державним документом "Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року", Державною національною програмою "Освіта (Україна XXI століття)" якість підготовки педагогічних кадрів повинна відповідати світовим стандартам формування професійних знань та умінь на засадах "відкритої освіти". Це зумовлює комплексну реконструкцію цільового, змістового і процесуально-діяльнісного компонентів педагогічної освіти у вищих закладах із метою створення оптимальних умов для виявлення і розвитку особистісного потенціалу майбутнього професіонала, забезпечення формування його фахової компетентності. У нашому випадку йдеться про обґрунтування методологічного підґрунтя ефективної підготовки майбутніх учителів біології до природоохоронної роботи з учнями основної школи у сучасних умовах.

Під поняттям "*методологія*" (від грец. *methodos* – шлях дослідження або пізнання, теорія, вчення і *logos* – слово, поняття) розуміють систему принципів і способів організації та побудови теоретичної і практичної діяльності; вчення про науковий метод пізнання; сукупність методів, застосовуваних у якій-небудь науці. Учені розглядають методологію як концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси та явища. Методологія є науковим підґрунтям для пояснення педагогічних явищ та процесів; впровадженням здобутих знань у практику виховання, навчання, освіти і розвитку людини [10: 602-603].

Сучасне суспільство потребує вчителя біології, здатного на високому рівні організувати позакласну еколого-натуралістичну роботу з учнями основної школи. Тому підготовка майбутніх педагогів повинна здійснюватися шляхом інтеграції загальної й професійної підготовки та базуватися на певних наукових підходах, які відображають сучасні тенденції в освітній галузі.

Зокрема, Ю. П. Шапран виділяє гуманістичний, акмеологічний, аксіологічний, компетентнісний, середовищний, синергетичний, акмеологічний, системний, інтегративний, діяльнісний, особистісно зорієнтований підходи [9: 219-226]. Так А. А. Яворовський у підготовці вчителя біології використовує діяльнісний, особистісний, інтегративний, компетентнісний підходи. У свою чергу Н. Б. Грицай провідними науковими підходами у підготовці вчителів біології вважає системний, особистісно-орієнтований, діяльнісний, контекстний [1: 100].

Велика кількість наукових підходів спонукала нас виокремити найбільш ефективні у підготовці майбутніх учителів біології до природоохоронної роботи з учнями основної школи, а саме: системний, особистісно орієнтований, діяльнісний, контекстний, середовищний, синергетичний підходи.

Одним із провідних підходів підготовки майбутніх учителів до зазначеної форми роботи є *системний підхід*, який передбачає дослідження явищ не ізольовано, як автономну одиницю, а сприяє забезпеченню єдності й цілісності усіх компонентів змісту та процесу підготовки і зведенню їх у єдину теоретичну картину. Основні положення зазначеного підходу розкрито у працях А. М. Авер'янова, В. Г. Афанасьєва, Ф. Ф. Корольова, В. П. Кузьміна, В. М. Садовського, А. Урсула, Г. П. Щедровицького, Е. Г. Юдіна та ін.

Системний підхід дозволяє розглядати професійну підготовку майбутніх учителів біології як сукупність взаємозв'язаних елементів, об'єднаних спільністю функцій, мети, єдністю

управління та функціонування. Окрім цього, він дозволяє забезпечити цілісну єдність між науковими уявленнями про зміст освітнього середовища, професійної підготовки майбутнього вчителя біології і теоретичними, нормативними положеннями його проектування. Завдання підготовки майбутніх учителів біології до природоохоронної роботи з учнями основної школи в ракурсі застосування системного підходу формулюються в системі інших завдань із урахуванням основних причинно-наслідкових зв'язків у досліджуваному педагогічному явищі [3: 40].

Отже, системний підхід забезпечує логічну послідовність викладу навчального матеріалу (у тому числі й еколого-натуралістичного), сприяє інтеграції, систематизації накопичених знань та удосконаленню навчально-виховного процесу підготовки майбутніх учителів біології, тим самим зменшує перевантаження студентів. Системні знання – це знання, що вибудовуються у свідомості особистості за схемою: основні наукові поняття – основні положення теорії – наслідки – застосування. У контексті цього підходу студенти повинні засвоїти необхідні знання, вміння, навички, пов'язані з організацією природоохоронної роботи, та зрозуміти їх взаємозв'язок із іншими підсистемами освітньо-виховного процесу. Окрім базових понять, студент повинен опанувати поняття з педагогіки, психології, вікової фізіології і валеології та інших взаємопов'язаних галузей. Також зазначений підхід дозволяє майбутнім учителям біології систематизувати знання з різних навчальних курсів ("Ботаніка", "Зоологія", "Основи екології", "Методика навчання біології" та ін.). Результатом організації освітньо-виховного процесу у ВНЗ на основі системного підходу є здатність студентів-біологів до узагальнення, систематизації знань, виконання практичних дій зі збереження природи. Системні знання у студентів-біологів можна формувати завдяки використанню проектних та ігрових технологій, з метою реалізації міжпредметних зв'язків, активізації мотиваційної сфери, розвитку творчого мислення та рефлексії особистості [3: 39].

Системний підхід тісно пов'язаний із особистісно орієнтованим та діяльнісним, оскільки передбачає розвиток особистості як системного цілого. Проблеми впровадження особистісно орієнтованого підходу висвітлені у працях І. Д. Бега, Є. В. Бондаревської, І. А. Зязюна, О. М. Пехоти, С. О. Сисоевої та ін.

В «Енциклопедії педагогічних технологій» зазначено, що *особистісно орієнтований підхід* – це методологічна орієнтація в педагогічній діяльності, що дає можливість за допомогою опори на систему взаємопов'язаних понять, ідей і способів забезпечити та підтримати процеси самопізнання, самопобудови та самореалізації особистості, розвиток її неповторної індивідуальності [5: 138]. Зазначений підхід забезпечує розуміння, пізнання, розвиток та самореалізацію особистості майбутнього фахівця в її цілісності та гармонійності. Його використання дозволяє враховувати індивідуальні віково-психологічні особливості, інтереси, схильності, погляди, здібності та потреби студентів із метою створення умов для забезпечення їх розвитку і самореалізації у різних видах діяльності [7: 89-90]. Основним призначенням освітнього процесу є розвиток та формування майбутнього учителя як особистості, здатної до саморозвитку, самоактуалізації, саморефлексії.

У зв'язку з цим під час організації освітнього процесу підготовки майбутніх учителів біології потрібно створювати такі умови, у яких студенти є повноправними учасниками, суб'єктами діяльності, з визнанням унікальності їх особистості, її інтелектуальної й моральної свободи, права на повагу. Важливою умовою є спрямованість педагога на навчальні можливості тих, хто навчається, та застосування активних форм навчання; гуманне ставлення до студента, визнання його самоцінності; організацію комунікативної та соціальної діяльності; використання інформаційних та комунікативних технологій у навчанні.

Навчальний процес у вищому навчальному закладі повинен бути єдністю репродуктивної діяльності, коли знання відтворюються, і перетворювальної – коли в процесі їх засвоєння студент уявляє, комбінує, змінює. Так А. І. Сологуб вважає, що розвиток творчості студентів відбувається шляхом залучення їх до активної, перетворювальної роботи. У зв'язку з цим сучасна система підготовки майбутніх учителів біології потребує діялісного підходу, який орієнтований на розвиток творчого потенціалу особистості, з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей кожного студента [6: 17-20].

Сутність діялісного підходу розкрито в дослідженнях Б. Г. Ананьєва, Л. С. Виготського, Г. С. Костюка, О. М. Леонтьєва, С. Л. Рубінштейна та ін. *Діялісний підхід* передбачає не просте засвоєння нових знань, а насамперед, оволодіння способами цього засвоєння, створення ситуацій, які стимулюють у студентській молоді самостійні відкриття. Із позиції психології діяльність є вирішальною умовою розвитку особистості, формою активної цілеспрямованої взаємодії людини з навколишнім світом. Особистість виступає суб'єктом діяльності, яка формується в діяльності та спілкуванні з іншими людьми і визначає характер цієї діяльності й спілкування. Засвоєння

навчального матеріалу відбувається у процесі власної активної, різнобічної, продуктивної, максимально самостійної навчально-пізнавальної діяльності, а не шляхом передачі інформації людині [7: 90-91]. Відповідно, викладач спрямовує та організовує пізнавальну діяльність студентів, а вони є активними суб'єктами діяльності, спрямованої на засвоєння та застосування навчального матеріалу під час вирішення професійних завдань. У результаті такої діяльності формується готовність майбутніх учителів біології до подальшої професійної діяльності, а саме – організації природоохоронної роботи з учнями основної школи.

З огляду на вище зазначене, під час підготовки майбутніх учителів біології потрібно використовувати такі види діяльності, які реалізують способи дій майбутньої професійної діяльності, якими має оволодіти студент і забезпечити виконання цих видів діяльності під час навчальних занять. Такі способи діяльності дозволяють студентам практично діяти та творчо застосовувати набуті знання й досвід у професійній діяльності. У першу чергу, це завдання проблемного та науково-дослідного характеру. У зв'язку з цим навчальний процес у ВНЗ повинен здійснюватися з використанням різноманітних форм роботи, а саме: збір матеріалів для написання доповідей, статей, рефератів, складання кросвордів, сценаріїв, узагальнень наукових досліджень; виступ із повідомленнями за цими матеріалами; колективне й самостійне складання схем і діаграм, які розкривають сутність різноманітних еколого-натуралістичних завдань; збір фактичного матеріалу за спільно розробленою методикою дослідження; аналіз професійних педагогічних ситуацій, проектування засобів дії, розігрування дій в умовах запропонованих ситуацій.

Тісно пов'язаний із діяльнісним підходом *контекстний підхід*, сутність якого полягає в активному навчанні, яке спрямоване на поступове насичення навчального процесу елементами професійної діяльності. Відповідно, підготовка майбутніх учителів біології характеризується максимальним наближенням змісту, форм навчання до подальшої професійної діяльності шляхом відтворення реальних зв'язків і стосунків, вирішення конкретних професійних завдань під час навчального процесу [1: 330].

Процес підготовки майбутніх учителів біології та спілкування викладача і студента відбувається не у вакуумі, а в середовищі навчального закладу шляхом використання середовищного підходу. *Середовищний підхід* – це система відношень між різними елементами навчально-виховного процесу, спрямована на його гармонізацію, досягнення цілісності; передбачає налагодження сукупної незаперечної діяльності усіх компонентів навчально-виховного процесу в спільному ціннісно-емоційному ключі, внесення принципів гармонії в цю діяльність [8: 18]. Зазначений підхід дозволяє перенести акцент у діяльності викладача з активного педагогічного впливу на особистість студента, у площину формування «освітнього середовища», в якому відбувається його професійне становлення.

Фахова підготовка майбутнього учителя біології під час навчання у ВНЗ і становлення його як компетентного фахівця у галузі позакласної еколого-натуралістичної роботи передбачає його саморозвиток, самовдосконалення, самоосвіту і самовиховання. Зазначені процеси відбуваються на основі використання *синергетичного підходу* у підготовці майбутнього вчителя біології. Така підготовка відбувається завдяки організації ненав'язливого стилю навчання шляхом заохочення до самостійності, схвалення успіху, підтримки ініціативи, пробудження інтересу до відкриття навколишнього світу, розвитку своїх здібностей [7: 92].

Отже, взаємозв'язок виокремлених наукових підходів забезпечує ефективну організацію підготовки майбутнього вчителя біології до організації позакласної еколого-натуралістичної роботи з учнями основної школи.

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. Сучасне суспільство потребує вчителя біології, здатного на високому рівні організовувати позакласну еколого-натуралістичну роботу з учнями основної школи. Тому підготовка майбутніх педагогів повинна здійснюватися шляхом інтеграції загальної й професійної підготовки та базуватися на певних наукових підходах, які відображають сучасні тенденції в освітній галузі та не суперечать один одному, а навпаки – взаємодоповнюють один одного, що забезпечує вибір тактики наукового дослідження, відповідних форм, методів і засобів дослідження, а також змісту підготовки майбутнього фахівця.

Подальші напрямки педагогічного дослідження доречно спрямувати на аналіз методологічних засад підготовки майбутніх учителів біології до позакласної еколого-натуралістичної роботи у школі у різні періоди.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Грицай Н. Б. Сучасні підходи до методичної підготовки майбутніх учителів біології /

- Н. Б. Грицай. // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. – № 7. – С. 326-332.
2. Плахотнюк Н. П. Підготовка майбутніх учителів до інноваційної діяльності засобами навчально-ігрового проектування діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Плахотнюк Наталія Павлівна. – Житомир, 2013. – 200 с.
  3. Поліщук Л. П. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців у педагогічних закладах України / Л. Поліщук // Вісн. Житомир. пед. ун-ту. – 2009. – № 48. – С. 112-115.
  4. Професійна освіта: словник : [навч. посіб. для учнів і пед. працівників проф.-техн. навч. закл.] / АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти ; уклад. С.У. Гончаренко [та ін.] ; за ред. Н. Г. Ничкало. – Київ : Вища школа, 2000. – 380 с.
  5. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : [в 2 т.] / Г. К. Селевко. – Москва : НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 1. – 816 с.
  6. Сологуб А. І. Дидактика профільної креативної освіти / А. І. Сологуб // Завуч. – 2005. – № 25. – С. 17-20.
  7. Сорочинська О. А. Підготовка майбутнього вчителя біології до позакласної еколого-натуралістичної роботи з учнями основної школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Сорочинська Оксана Андріївна. – Житомир, 2017. – 305 с.
  8. Тюрікова О. М. Підготовка вчителів образотворчого мистецтва до професійної діяльності в умовах культуротворчого середовища загальноосвітньої школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. : 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / О. М. Тюрікова. – Одеса, 2008. – 20 с.
  9. Шапран Ю. П. Наукові підходи до визначення сутності професійної компетентності вчителя / Ю. П. Шапран // Наукові записки. Серія: Педагогічні та історичні науки – Київ : Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2012. – Вип. 100. – С. 219-226.
  10. Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine. / Organization of specialized training and environmental activities of students in eastern European countries Ruslana Melnychenko, *Oksana Sorochynska* : monograph / edited by authors. – 1st ed. – Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2018. – P. 599-618.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Hrytsai N. B. Suchasni pidkhody do metodychnoi pidhotovky maibutnix uchyteliv biolohii [Modern approaches to methodological training of future biology teachers] / N. B. Hrytsai. // Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia. – 2013. – № 7. – S. 326-332.
2. Plakhotniuk N. P. Pidhotovka maibutnix uchyteliv do innovatsiinoi diialnosti zasobamy navchalno-ihrovoho proektuvannia diialnosti [Preparation of future teachers for innovative activity by means of educational-game designing of activity] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Plakhotniuk Nataliia Pavlivna. – Zhytomyr, 2013. – 200 s.
3. Polishchuk L. P. Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnix fakhivtsiv u pedahohichnykh zakladakh Ukrainy [Features of professional training of future specialists in pedagogical institutions of Ukraine] / L. Polishchuk // Visn. Zhytomyr. ped. un-tu. – 2009. – № 48. – S. 112-115.
4. Profesiina osvita: slovnyk [Professional education: vocabulary] : [navch. posib. dlia uchniv i ped. pratsivnykiv prof.-tekh. navch. zakl.] / APN Ukrainy, In-t pedahohiky i psykholohii prof. osvity ; uklad. S.U. Honcharenko [ta in.] ; za red. N. H. Nychkalo. – Kyiv : Vyscha shkola, 2000. – 380 s.
5. Selevko H. K. Энциклопедия образовательных технологий [Encyclopedia of educational technology] : [v 2 t.] / H. K. Selevko. – Moskva : NYY shkolnykh tekhnolohyi, 2006. – T. 1. – 816 s.
6. Solohub A. I. Dydaktyka profilnoi kreatyvnoi osvity [Didactics of profile creative education] / A. I. Solohub // Zavuch. – 2005. – № 25. – S. 17-20.
7. Sorochynska O. A. Pidhotovka maibutnoho vchytelia biolohii do pozaklasnoi ekoloho-naturalistychnoi roboty z uchniamy osnovnoi shkoly [Training of future biology teachers to extracurricular ecological and naturalistic work with pupils of secondary school] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Sorochynska Oksana Andriivna. – Zhytomyr, 2017. – 305 s.
8. Tiurikova O. M. Pidhotovka vchyteliv obrazotvorchoho mystetstva do profesiinoi diialnosti v umovakh kulturotvorchoho seredovyscha zahalnoosvitnoi shkoly [Preparation of teachers of fine arts for professional activity in the conditions of the cultural environment of a secondary school] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. : 13.00.04 "Teoriia i metodyka profesiinoi osvity" / O. M. Tiurikova. – Odesa, 2008. – 20 s.
9. Shapran Yu. P. Naukovi pidkhody do vyznachennia sutnosti profesiinoi kompetentnosti vchytelia [Scientific approaches to the definition of the essence of professional competence of the teacher] /

- Yu. P. Shapran // Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni ta istorychni nauky – Kyiv : Nats. ped. un-t im. M.P. Drahomanova, 2012. – Vyp. 100. – S. 219-226.
10. Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine. / Organization of specialized training and environmental activities of students in eastern European countries Ruslana Melnychenko, Oksana Sorochnytska : monograph / edited by authors. – 1st ed. – Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2018. – P. 599-618.

Сорочинская О. А. Методологические основы подготовки будущих учителей биологии к природоохранной работе с учащимися основной школы

В статье уточнено толкование понятия "профессиональная подготовка будущего учителя биологии". Обоснованно методологические основы эффективной подготовки будущих учителей биологии к внеклассной эколого-натуралистической работе с учащимися основной школы. Раскрыты особенности указанного процесса на основе внедрения в образовательный процесс высших учебных заведений научных подходов. Осуществлен анализ системного, личностно ориентированного, деятельностного, контекстного подходов с позиции подготовки будущего учителя биологии.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, профессиональная подготовка будущего учителя биологии, природоохранная работа, научные подходы, системный, личностно ориентированный, деятельностный, контекстный подходы

Sorochnytska O. A. Methodological Principles of Preparing Future Biology Teachers for Environmental Work with pupils of the basic school

Modern tendencies of Ukraine's development, the ecological situation of today put serious requirements for the higher school, which is intended to provide professional training of teachers who will be able not only to inform pupils about environmental problems, but also to form their active life position in preserving the ecological balance and increasing the natural wealth and successfully preparing students to live in the new conditions of a humane, democratic society. The article clarifies the interpretation of the concept of "professional training of the future teacher of biology", under which we understand the specially organized process of acquiring professional knowledge, abilities and skills and the formation of professional competences, which, in turn, contribute to the formation of readiness for future professional activities. The methodological principles of effective preparation of future teachers of biology for environmental work with pupils of the basic school are substantiated. The peculiarities of this process are revealed, based on the introduction of scientific approaches in the educational process of higher education institutions. The analysis of systematic, personally oriented, activity-based, context-based approaches from the position of the future biology teacher training is carried out. The correlation between isolated approaches that promote the development and self-realization of the personality of the future teacher of biology in its integrity and harmony is revealed. These scientific approaches allow us to create conditions of study in which students are full participants, actors of activity, with the recognition of the uniqueness of his personality, intellectual and moral freedom, the right to respect. The analysis of the results of this study confirmed the importance of organizing the training of future biology teachers for environmental work with elementary school students through the integration of general and vocational training, based on certain scientific approaches that reflect current trends in the educational field and do not contradict each other, and vice versa - complement each other. It is appropriate to direct further directions of pedagogical research to the analysis of methodological bases of preparation of future teachers of biology to extra-curriculum ecological and naturalistic work at school in different periods.

Key words: professional training, professional training of the future teacher of biology, environmental work, scientific approaches, systematic, personally oriented, activity, context approaches.